

PRAĆENJE NASTAJANJA NASLAGA POMOĆU MODELA NEURONSKIH MREŽA S PROCIJENJENIM NEMJERENIM PROCESNIM VARIJABLAMA U IZMJENJIVAČIMA TOPLINE ZA PREDGRIJAVANJE SIROVE NAFFE

Nikola Rimac, Željka Ujević Andrijić

Sveučilište u Zagrebu, Fakultet kemijskog inženjerstva i tehnologije

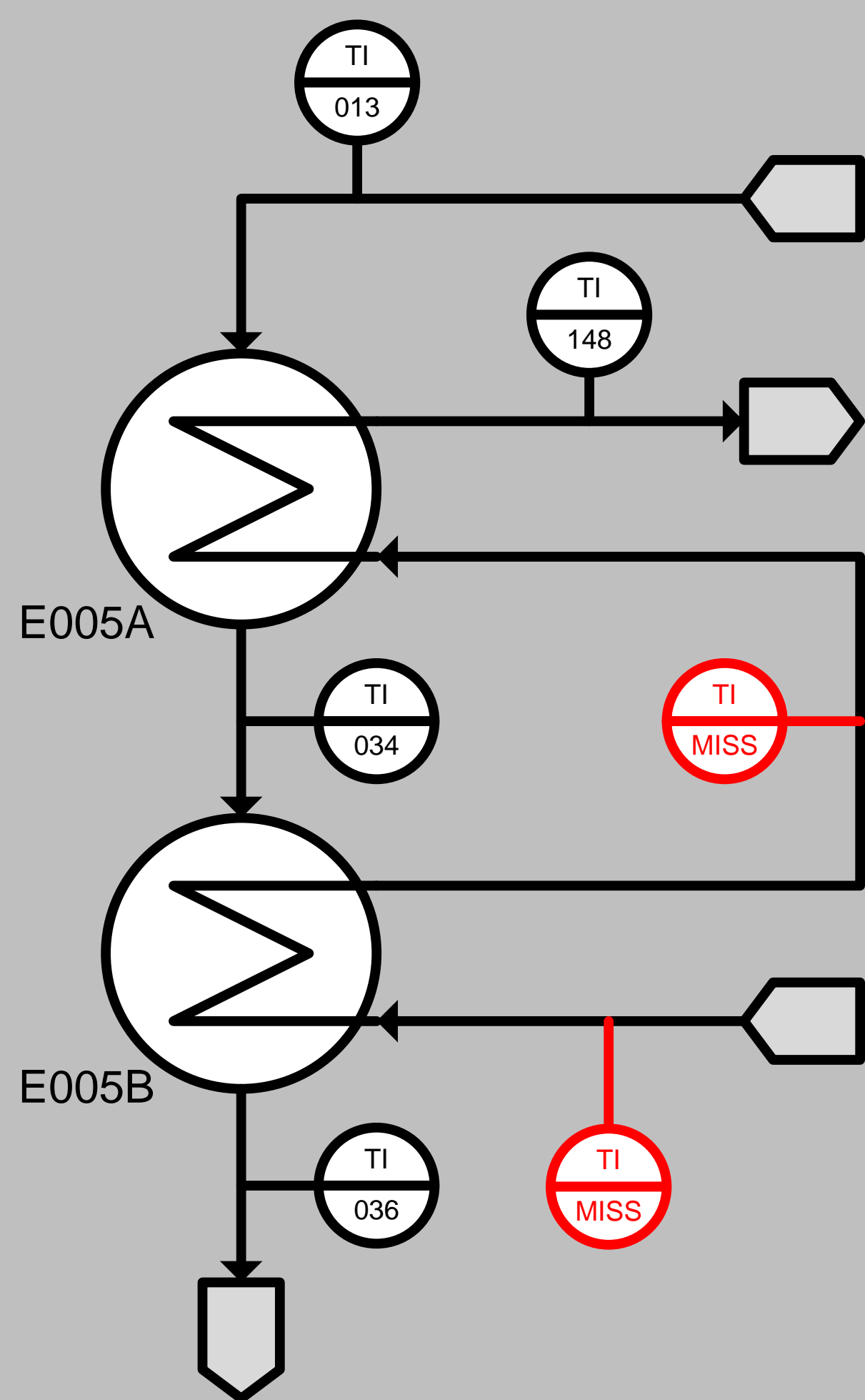
nrillac@fkit.hr

zujevic@fkit.hr

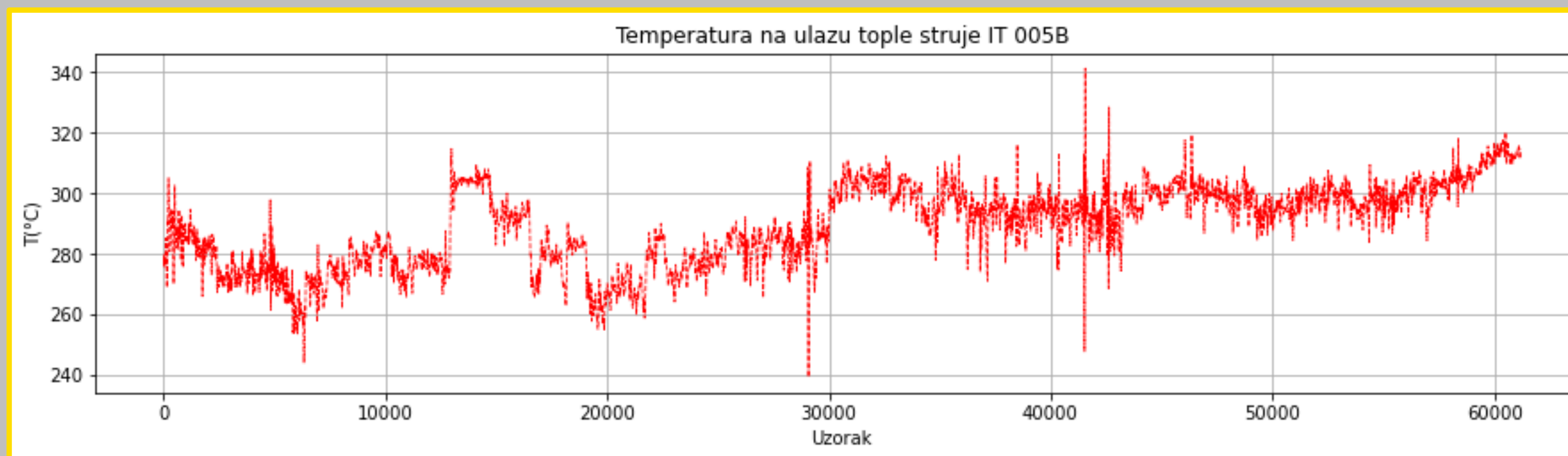
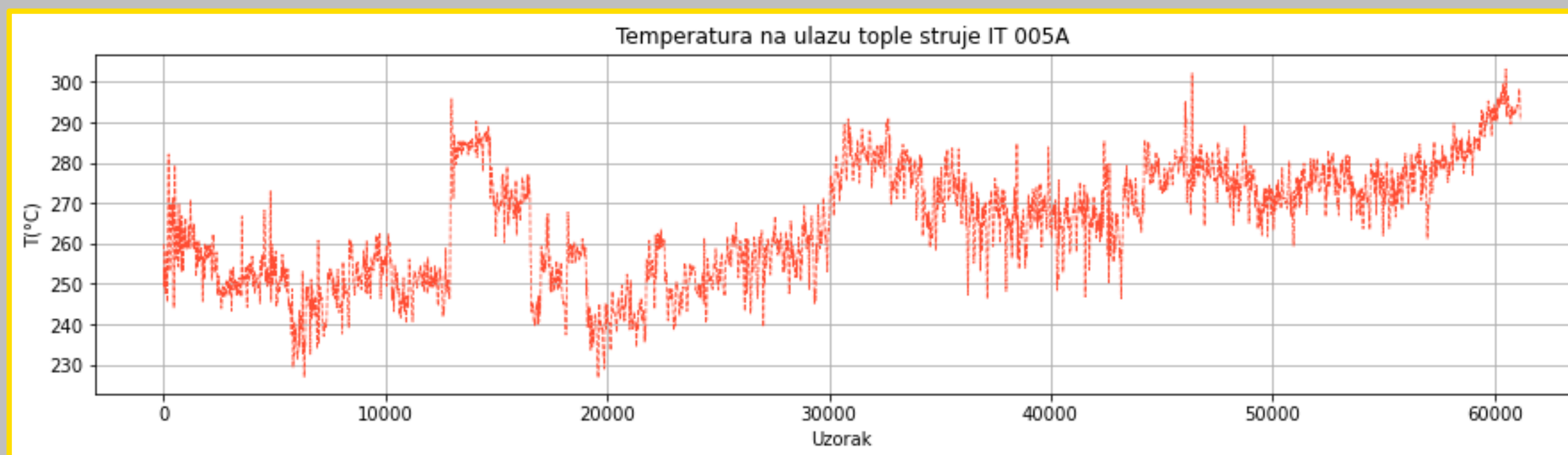
lam.fkit.hr

Zbog nastajanja naslaga u izmjenjivačima topline (IT) dolazi do smanjenja efikasnosti rada izmjenjivača te povećanja troškova održavanja, kao i posljedično veće potrošnje energenata te povećane emisije CO₂. Gotovo polovica ukupnih operacijskih troškova rafinerije odlazi na gubitke uslijed nastanka naslaga u sekciji izmjenjivača topline za predgrijavanje sirove nafte prije atmosferske destilacije. Mehanizam nastajanja naslaga zbog svoje kompleksnosti nije lako opisati fundamentalnim modelima, stoga su u ovom radu korištene neuronske mreže (NN). Praćenjem nastajanja naslaga mogu se predvidjeti potencijalni kvarovi izmjenjivača topline te omogućiti planirano čišćenje u svrhu smanjenja potrošnje energenata.

Procesna shema ispitivanih IT

Procjena nemjerenih procesnih varijabli

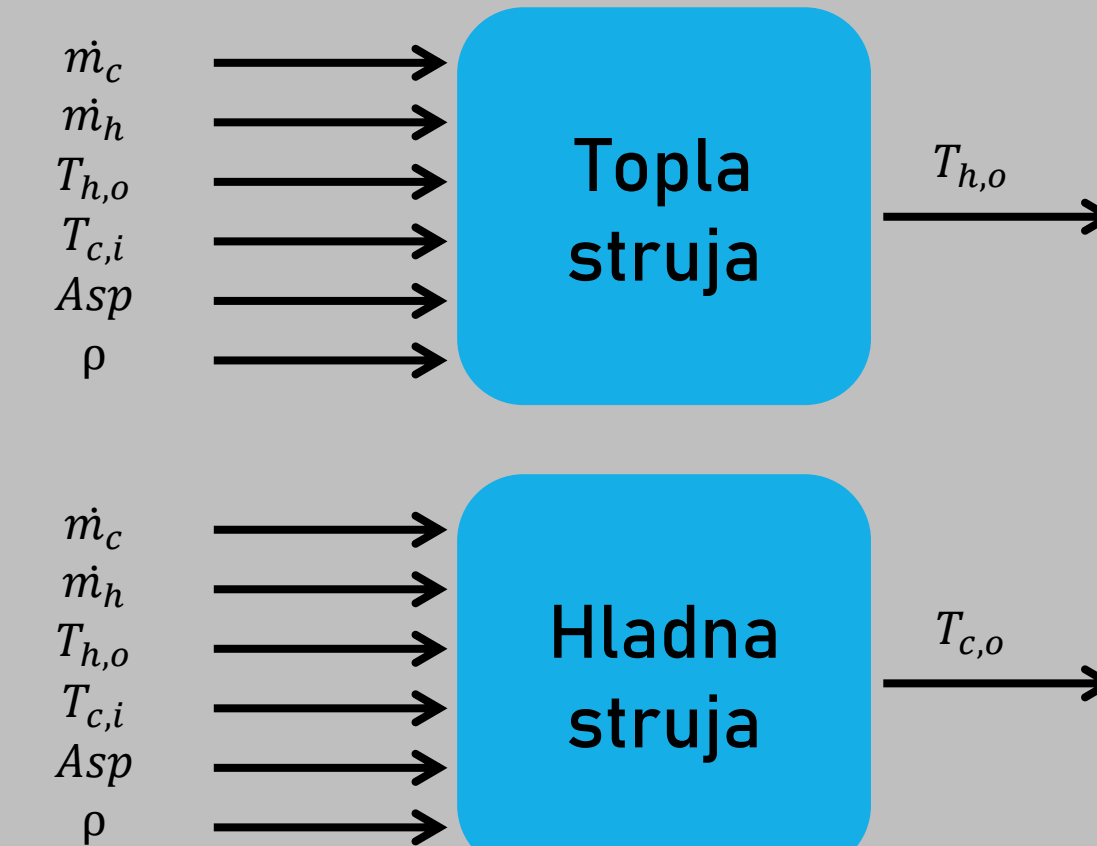

SG 60°/60°F

c_p J/kgK

$$T_{h,i} = \frac{\dot{m}_c c_{p_c} (T_{c,i} - T_{c,o})}{\dot{m}_h c_{p_h}} + T_{h,o}$$

Ulazne i izlazne varijable modela NN

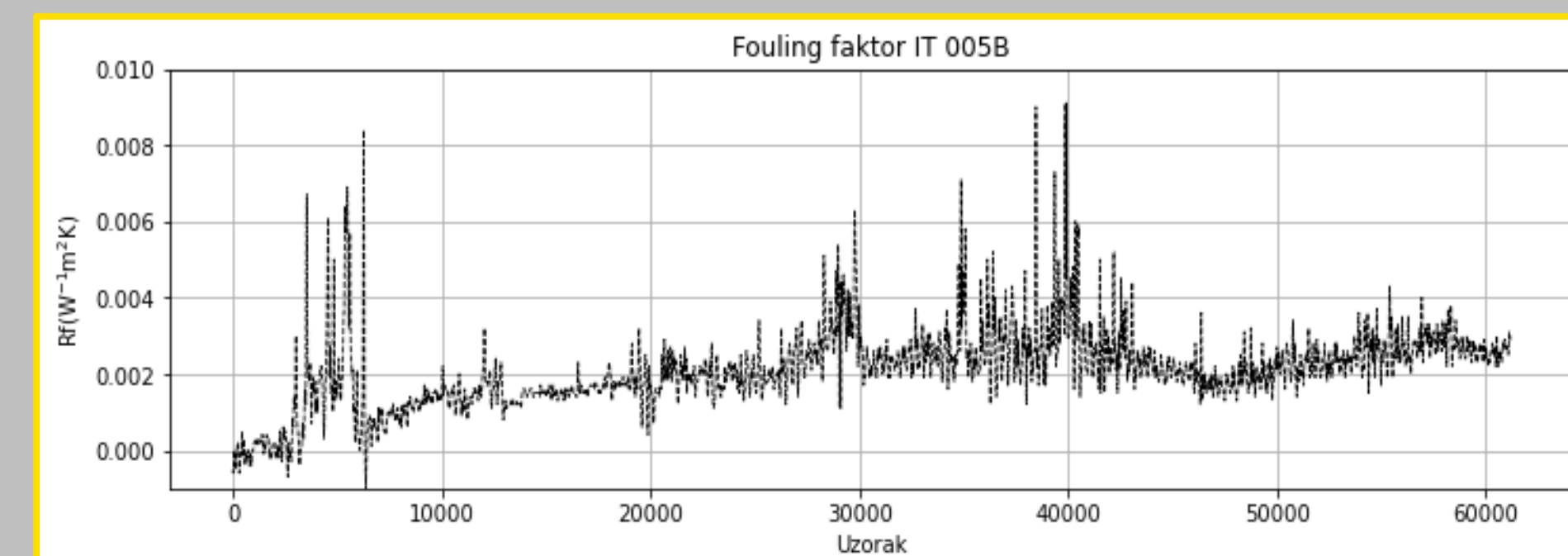
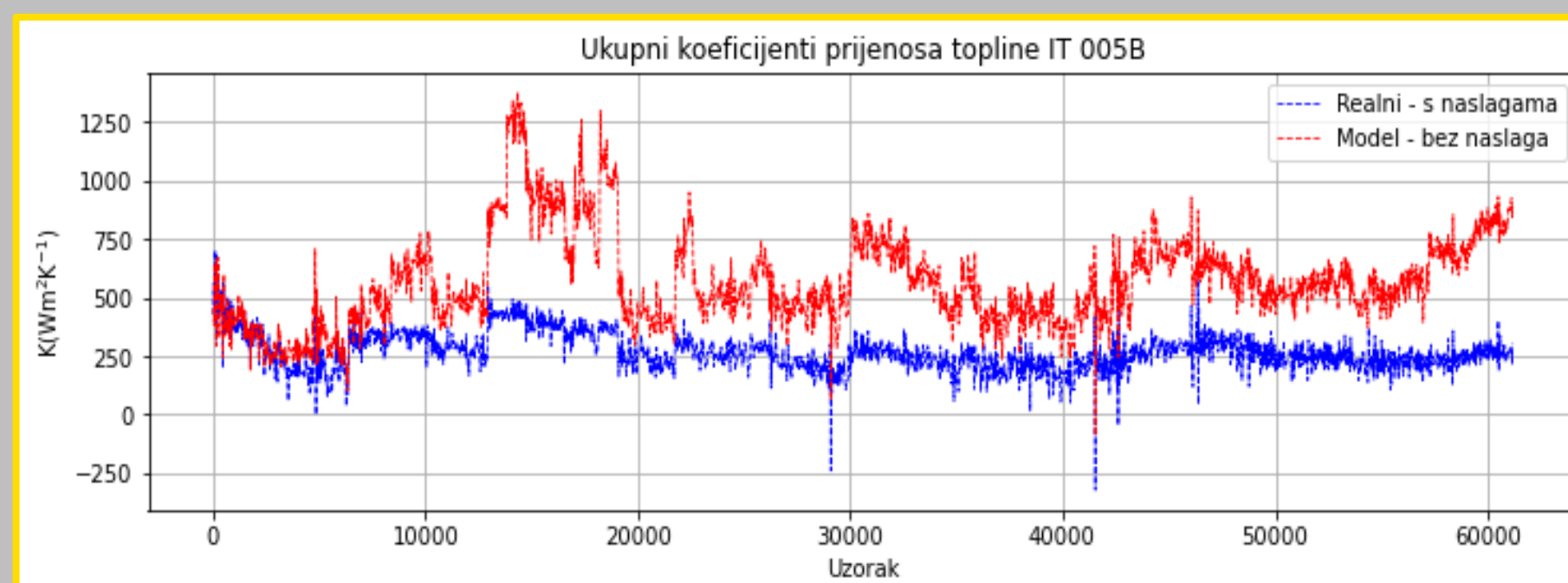
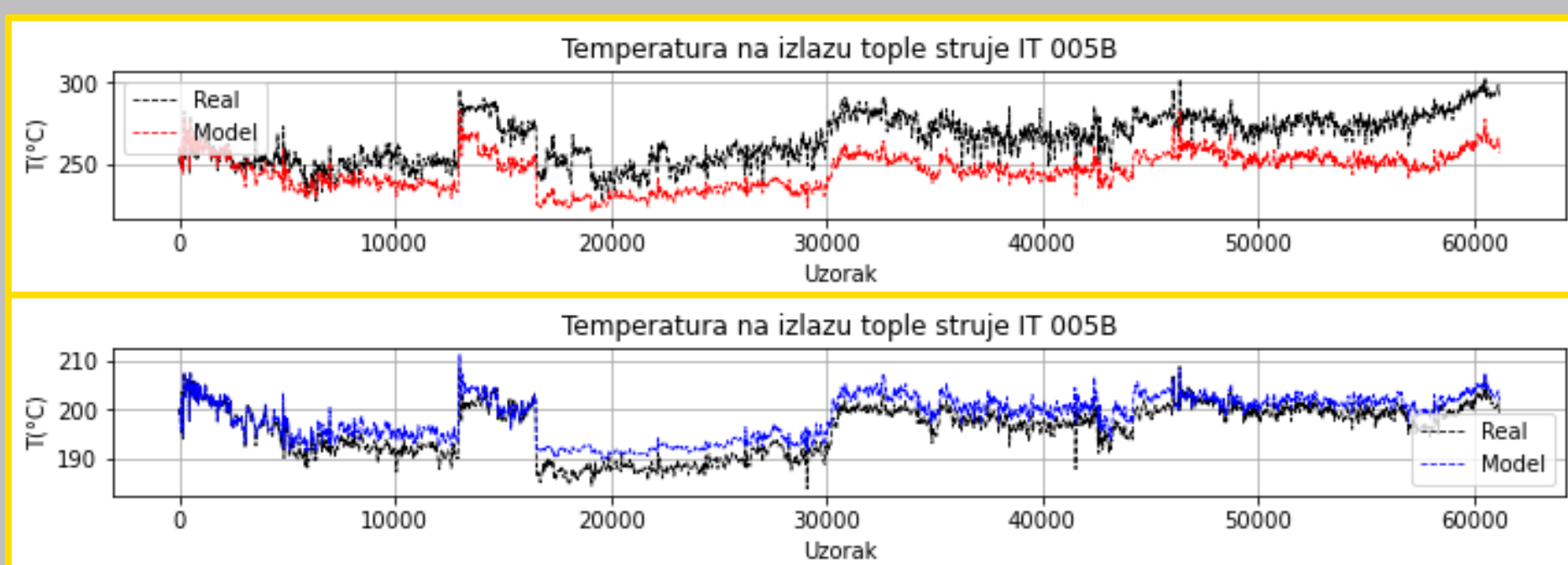
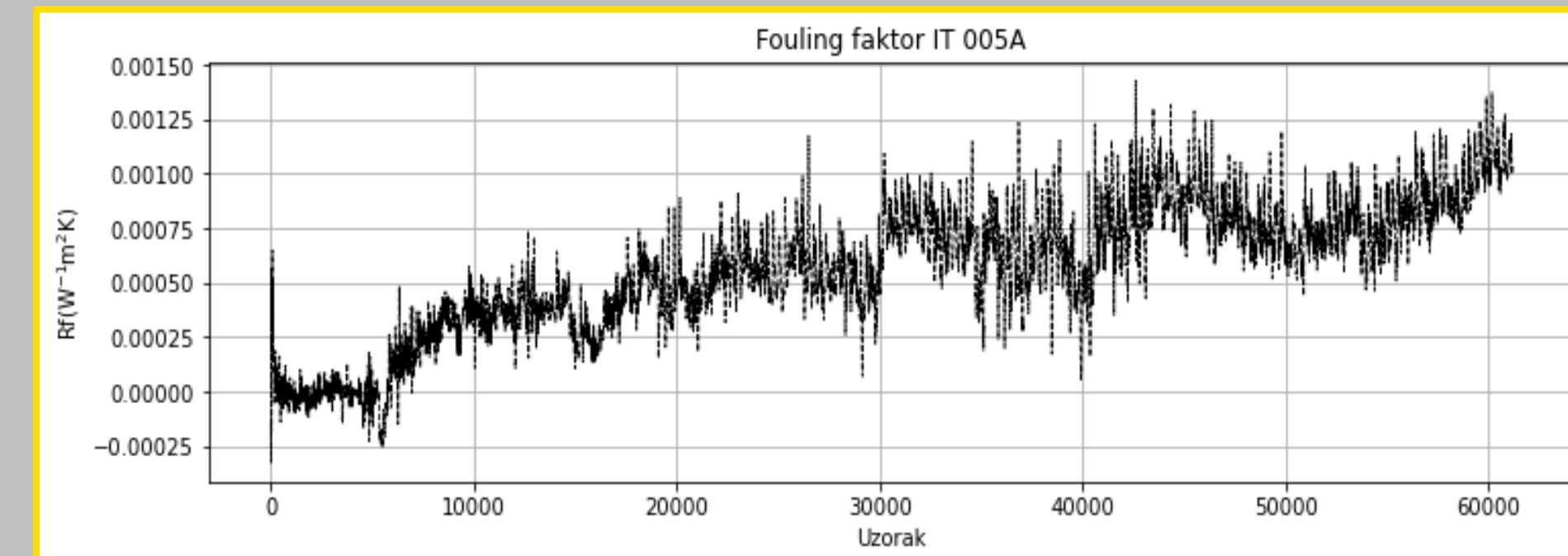
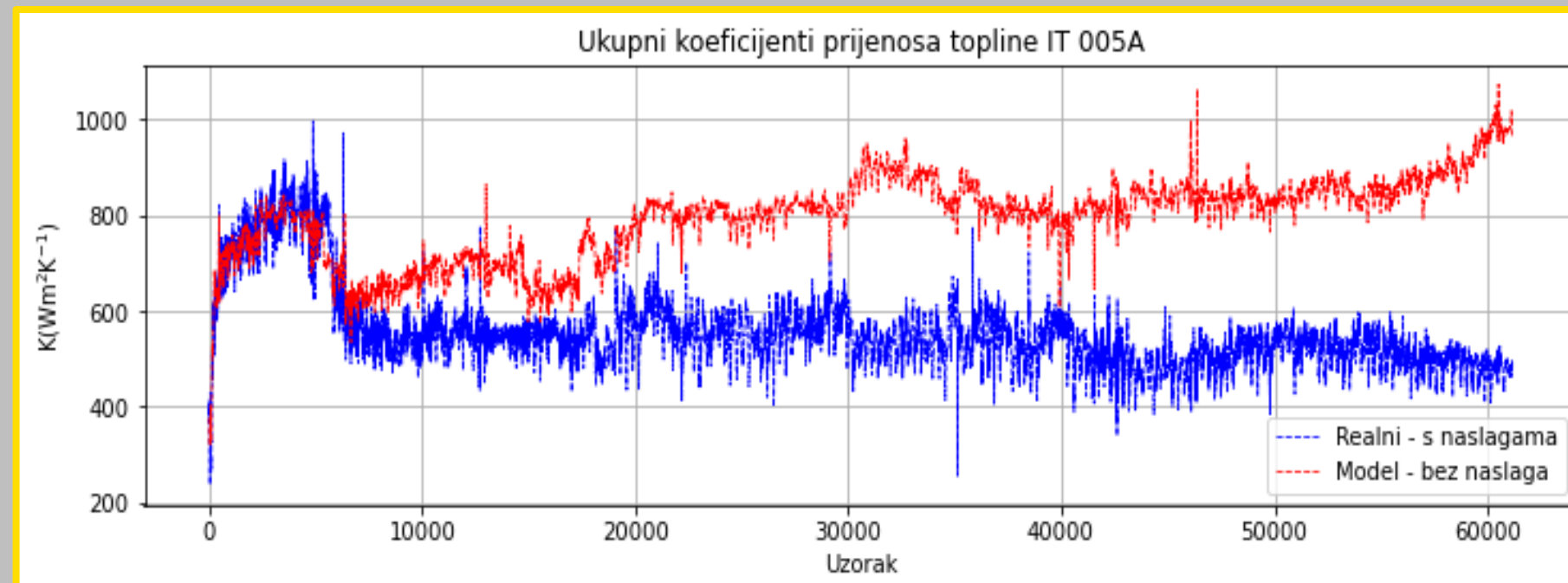
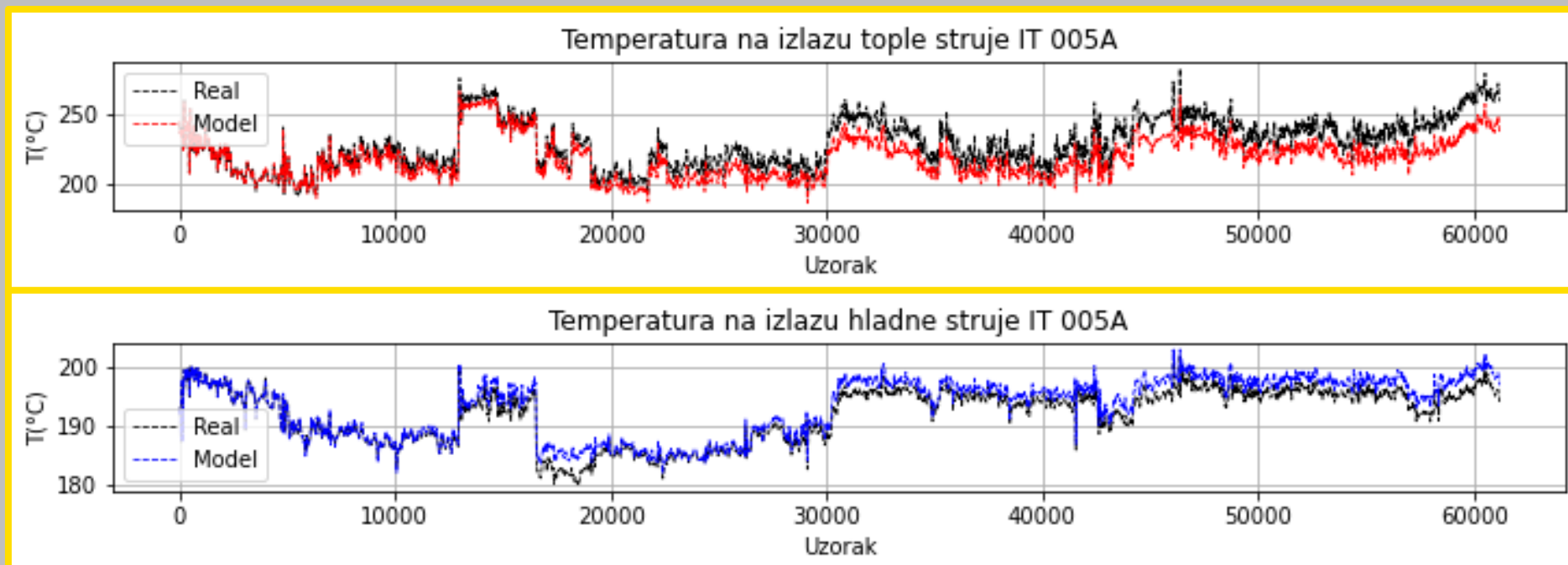

$$K_f = \frac{\dot{m}_c c_p (T_{h,i} - T_{h,o})}{AF \frac{(T_{h,i} - T_{c,o}) - (T_{h,o} - T_{c,i})}{\ln \left(\frac{T_{h,i} - T_{c,o}}{T_{h,o} - T_{c,i}} \right)}}$$

$$K_c = \frac{\dot{m}_c c_p (T_{h,i} - T_{h,o,mod})}{AF \frac{(T_{h,i} - T_{c,o,mod}) - (T_{h,o,mod} - T_{c,i})}{\ln \left(\frac{T_{h,i} - T_{c,o,mod}}{T_{h,o,mod} - T_{c,i}} \right)}}$$

$$R_f = \frac{1}{K_f} - \frac{1}{K_c}$$

Procjena R_f prema rezultatima modela NN

U ovom radu prikazan je način identifikacije nastanka naslaga, odnosno *fouling* faktora modelom neuronskih mreža u setu izmjenjivača topline u sekciji predgrijavanja sirove nafte. Nemjerene varijable (temperature na ulazima tople struje) procijenjene su na osnovi poznatih okolnih procesnih varijabli prema jednadžbama dizajna izmjenjivača topline i fizikalno-kemijskim karakteristikama sirove nafte.

R_f - Fouling faktor ($W^{-1}m^2K$)
 K - Ukupni koeficijent prijenosa topline ($Wm^{-2}K^{-1}$)
 c_p - Specifični toplinski kapacitet ($Jkg^{-1}K^{-1}$)
 $T_{h,i}$ - Temperatura tople struje na ulazu u IT ($^{\circ}C$)
 $T_{c,i}$ - Temperatura hladne struje na ulazu u IT ($^{\circ}C$)

$T_{h,o}$ - Temperatura tople struje na izlazu iz IT ($^{\circ}C$)
 $T_{c,o}$ - Temperatura hladne struje na izlazu iz IT ($^{\circ}C$)
 $T_{h,o,mod}$ - Temperatura tople struje na izlazu iz IT (model) ($^{\circ}C$)
 $T_{c,o,mod}$ - Temperatura hladne struje na izlazu iz IT (model) ($^{\circ}C$)
 $\dot{m}_h$ - maseni protok tople struje ($kg h^{-1}$)

$\dot{m}_c$ - maseni protok hladne struje ($kg h^{-1}$)
 Asp - količina asfalta u sirovoj nafti (wt%)
 ρ - Gustoća sirove nafte pri 15°C (kgm^{-3})
SG - Relativna gustoća pri 60°/60°F